

شرکت توسعه گردشگری ایران تنها هلدینگ تخصصی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری است که می‌خواهد نقش واسطه را بین دولت و بخش خصوصی ایفا کند. به تازگی نخستین همایش بین‌المللی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری برگزار شد که تقریباً تمامی مجریان دولتی از رئیس جمهوری تا مدیران ارشد در دیگر ارگان‌های دولتی و بخش خصوصی که همگی به نوعی دستی بر آتش گردشگری کشور دارند حضور داشتند تا به حاضران یادآور شوند که دولت برای رونق گردشگری جدی است. مقامات سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در این باره بسیار مصمم به نظر می‌رسند و اعلام کرده‌اند ۱۱۶۴ بسته سرمایه‌گذاری در مقولات مختلف گردشگری و میراث فرهنگی به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی معرفی شده است. آقای مهدی جهانگیری مدیرعامل شرکت توسعه گردشگری ایران در گفت و گوی اختصاصی با سفر دلیلی دارد که چرا سرمایه‌گذاری در این صنعت برای سرمایه‌گذاران سودمند خواهد بود. ضمن اینکه سرمایه‌گذاران با مراجعه به این شرکت، دیگر نگران دست‌اندازهای بروکراتیک اداری نخواهند بود و به فاصله اندکی پاسخ مناسب را دریافت می‌دارند. این گفت و گو را می‌خوانید.

مهدی جهانگیری: با وجود فشارهای بین‌المللی، صنعت گردشگری سرمایه خارجی جذب می‌کند.

بسته‌های متعدد سرمایه‌گذاری در انتظار تسهیلات بانکی است

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

با گذشت بیش از ۲ سال از ادغام‌های مختلف و ایجاد سازمانی یکپارچه برای توسعه و مدیریت صنعت گردشگری و میراث فرهنگی در کشور، برای خوانندگان "سفر" جالب توجه خواهد بود بدانند صنعت گردشگری کشور بالاخره چه راهی می‌پیماید؟ شرکت توسعه گردشگری ایران هم‌اکنون در چه جایگاهی ایستاده است؟

جهانگیری: فلسفه ادغام واحدهای مختلف گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی نتیجه یک "اجماع" بود تا این صنعت بتواند بخش عمده‌ای از مشکلات کشور و بسیاری از دغدغه‌های نظام را حل کند. توسعه این صنعت می‌تواند شادابی را به کشور وارد کند. کشوری که شاداب و با نشاط باشد موفقیت در زمینه‌های دیگر را تضمین می‌کند. باتوجه به اینکه میراث فرهنگی، صنایع دستی و بخش گردشگری هماهنگ شده‌اند می‌توانند جایگاه گردشگری را به جایگاه مناسب خود برسانند. باتوجه به این اجماع، چشم‌اندازی برای گردشگری در مدت زمان ۲۰ سال آینده ترسیم شده است. در نظر داریم تا ۲۵ میلیارد دلار سرمایه بخش خصوصی را برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری جذب کنیم. دولت هم مکلف شد ۵ میلیارد دلار در این زمینه سرمایه‌گذاری کند. حاصل این سرمایه‌گذاری جذب ۲۰ میلیون توریست خواهد بود. البته پروسه‌ای که برای این کار تعریف شده است با مشکلات زیادی روبرو است و یکی از آنها موانع بروکراتیک موجود در کشور است.

شرکت توسعه گردشگری ایران حلقه واسط بین بخش خصوصی و دولتی است. ما مصمم هستیم مسیر را برای تحقق سرمایه‌گذاری ۲۵ میلیارد دلاری فراهم کنیم. شرکت توسعه گردشگری ایران بر مبنای چشم‌اندازی که تعریف کرده است و بر مبنای سفارش میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری مطالعات جامع و علمی را در جای جای کشور بر اساس ظرفیت‌های هر منطقه انجام می‌دهد. برای هر منطقه یک پکیج کامل سرمایه‌گذاری (تهیه زمین، ارائه طرح، دریافت مجوز و...) آماده است. نکته اینجاست که تغییر نگاه بسیار جدی نسبت به صنعت گردشگری رخ داده است که نقطه عطف آن همایش جذب سرمایه‌گذاری خارجی بود که با حضور رئیس جمهوری در شهریورماه سال جاری گشایش یافت.

آنچه که امروز شاهد آن هستیم "توسعه صنعت گردشگری" در استان‌ها به عنوان یک محور پایدار در اولویت قرار دارد. خوشبختانه با یک تغییر نگاه بنیادین در میان ارکان مختلف جامعه نسبت به صنعت گردشگری روبرو شده‌ایم که بسیار امید می‌رود در آینده صنعت گردشگری در جای جای میهن ما شکوفا شود. این تغییر نگاه هم در بخش خصوصی، هم دولتی و هم مدیران ارشد کشور رخ داده است.

تجربه نشان می‌دهد که بین تصمیم برای سرمایه‌گذاری تا عملیات کار، لازم است فاصله طولانی طی شود. در کشور ما شرایط به گونه‌ای بوده که ۹۵ درصد سرمایه‌گذاری‌های واقعی در این فاصله پشیمان شده‌اند. علت اصلی آن کلاف پیچیده اداری بوده است که سرمایه‌گذار برای انجام یک سرمایه‌گذاری لازم بوده حداقل ۲۰ مدیر را ببیند. این گونه نگاه امروزه به سرعت در حال تغییر کردن است. پکیج‌های سرمایه‌گذاری که در همایش بین‌المللی فرصت‌های سرمایه‌گذاری ارائه شد و با فراخوانی که صورت گرفت، توانست شرکت توسعه گردشگری ایران را به عنوان مهمترین حلقه اتصال بین بخش خصوصی داخلی و بخش سرمایه‌گذار خارجی معرفی کند. در این فراخوان بیش از ۳۰۰ سرمایه‌گذار خارجی و ۲ هزار سرمایه‌گذار داخلی حضور پیدا کردند. در این همایش بیش از ۱۱۶۴ پروژه تعریف شد.

در یک برنامه مدون توانستیم بخش داخلی و خارجی را به درستی معرفی کنیم و نگاه گردشگری دنیا و متولیان مرتبط با سرمایه‌گذاری را در همایش دخالت دادیم. هم‌اکنون اعتماد خوبی نسبت به توسعه گردشگری در کشور پا گرفته و برای بیش از ۵۰۰ پروژه و ۱۴ کنسرسیوم بین‌المللی تفاهم‌نامه به امضا رسیده است. این تفاهم‌نامه‌ها برابر با ۲۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری است که اگر درصدی از آنها هم به قرارداد برسد، برای کشور ما بسیار مفید خواهد بود. توجه داشته باشید، ایران کشوری است که امروزه بسیاری از کشورها مغرضانه علیه آن جوسازی می‌کنند لذا مسئولیت ما بسیار سنگین است و ظرفیت‌های خود را به طور جدی معرفی کرده و به دنیا بشناسانیم.

همه سرمایه‌گذاران خارجی به این نتیجه رسیده‌اند که ایران ظرفیت‌های بکر برای سرمایه‌گذاری دارد و از چند محور، نعمت‌های خدادادی را داراست. با چنین رویکردی، سرمایه‌گذاری در ایران به ویژه در زمینه گردشگری به شکل شتابان گسترش می‌یابد.

چه ضمانت اجرایی برای چنین برنامه‌هایی که برشمردید وجود دارد؟ ما بارها شاهد بوده‌ایم که تصمیمات، جزئی‌نگر است و فقدان نگاه فرابخشی بسیاری از برنامه‌های خوب را از اعتبار انداخته است. در مواردی نیز مسئولیت سایر ارگان‌ها با هم تداخل می‌یابد و دوباره سرمایه‌گذار سردرگم می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد یک نیروی فرابخشی نیاز است تا ضمانت اجرایی هر طرحی را تضمین کند.

جهانگیری: بله. به طور کلی این مشکل وجود دارد. ضرورت دارد به صورت فرابخشی به طرح‌ها رسیدگی شود. اما به نظر ما مهمترین مشکل در جذب سرمایه‌گذاری به نبود تسهیلات مناسب از سوی بانک‌ها برمی‌گردد. بانک‌ها همواره به پروژه‌های گردشگری به عنوان یک پروژه غیراقتصادی نگاه کرده‌اند. خوشبختانه این مشکل به سرعت در حال مرتفع شدن است و همانطور که در ابتدای عرایض اشاره شد، نگاه تغییر کرده است. آقای مشایی مذاکرات سودمندی با بانک مرکزی داشته است که به زودی شاهد ارائه تسهیلات مناسب از سوی شبکه بانکی کشور خواهیم بود. این مشکل که حل شود شما مطمئن باشید ناهماهنگی‌های بروکراتیک و دغدغه‌های سلیقه‌ای به سرعت مرتفع خواهد شد.

تا چه اندازه از تجربه کشورهای دیگر مانند ترکیه و مالزی که با ما قرابت‌های مذهبی دارند بهره می‌گیرید؟ الگویی که آنها بکار برده‌اند در کشور ما تا چه اندازه پاسخگو است؟

جهانگیری: استفاده از تجربه کشورها چه مسلمان چه غیرمسلمان یک عمل عقلانی و پذیرفته شده است. ما هم چنین کاری را می‌کنیم. در کشورهای مسلمان پایه و اساس کار ما استفاده از تجربه‌های موفق آنهاست. نگاه ما نگاه استفاده از تجارب دنیاست. قوانینی هم براساس شرع و قانون اساسی وجود دارد که باید با تجربه‌ها تلفیق و از آنها استفاده کنیم. محورهای گردشگری البته متفاوت است از جمله مکان‌های مذهبی است. بخش دیگر جذب گردشگران مسلمانی است که به دنبال مکان‌های آرام و امن هستند که ایران جایگاه خوبی برای آنان است. بعضی از قوانین ما هم برای گردشگران سخت نیست کما اینکه ما هم اگر وارد کشوری شویم و قوانین خاص خود را داشته باشیم ملزم به رعایت آنها هستیم.

در همایش بین‌المللی سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری و صنایع وابسته که با حضور ریاست جمهوری برگزار شد چه تعداد سرمایه‌گذار و در چه بخش‌هایی اعلام آمادگی کرده‌اند؟

جهانگیری: دستاورد اصلی همایش عزم ملی بود که باعث تغییر نگاه، اعتماد ملی و رشد و شکوفایی این صنعت خواهد شد که این حرکت فرهنگ‌ساز از ارزش و افری برخوردار است. سرمایه‌گذار بر مبنای اطلاعات مختلف تصمیم به سرمایه‌گذاری می‌گیرد و اعلام آمادگی می‌کند. هم‌اکنون اقبال از مجتمع‌های رفاهی بین‌راهی بسیار خوب بوده و تا پایان سال ۲۰۰۸، ۸۷ مجتمع بین‌راهی ایجاد می‌شود. بعد از آن آبگرم‌ها، هتل‌ها و اماکن تاریخی مورد توجه سرمایه‌گذاران قرار گرفته است. تاکنون بیش از ۱۰۰۰ چشمه آبگرم شناسایی شده که ۹۰ چشمه بر اساس امتیازهای تعیین شده در اولویت هستند و برای ۴۰ چشمه آبگرم پکیج سرمایه‌گذاری تهیه شده است. برای به سرانجام رسیدن تفاهم‌نامه‌ها، ستاد پیگیری تشکیل شده است که از هم‌اکنون مذاکراتی را با سرمایه‌گذاران آغاز کرده‌اند. تاکنون بیش از ۵ مورد قرارداد امضا شده و پیش‌بینی می‌کنیم در چندماه آینده بخش زیادی از این تفاهم‌نامه‌ها به انجام برسد و به عقد قرارداد بیانجامد.

فشارهای بین‌المللی تا چه اندازه بر برنامه‌های شما تاثیر می‌گذارد؟ به هر حال با تمام ظرفیت‌های موجود به نظر نمی‌رسد که شرایط سرمایه‌گذاری در ایران از نگاه خارجیا عادی باشد.

جهانگیری: بسیاری از سرمایه‌گذاران دقیقاً رویدادهای دنیا را دنبال می‌کنند و سپس تصمیم می‌گیرند. اما بخشی از سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیرند که وقتی شرایط اقتصادی یک منطقه را درک کنند و دولت هم پشتیبان آنها باشد سرمایه‌گذاری می‌کنند. به عنوان مثال در شرایط فعلی ترک‌ها به راحتی پذیرفته‌اند که در کشور ما سرمایه‌گذاری کنند آنها یک شهر گردشگری در اطراف تهران که نمونه آن در استانبول وجود دارد را اجرا خواهند کرد که کارهای مقدماتی آن در حال انجام است.